

УДК 81'367.335

Василь Ожоган, Андрій Ожоган

СИНКРЕТИЗМ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ ЗАЙМЕННИКОВО-СПІВВІДНОСНОГО ТИПУ СИМЕТРИЧНОЇ СТРУКТУРИ

У статті проаналізовано синкретичні семантико-синтаксичні відношення у структурі складнопідрядних займенниково-співвідносних речень симетричного типу, з'ясовано причини, що впливають на формування цих синкретичних відношень.

Ключові слова: синкретизм, складнопідрядне речення, складнопідрядне речення займенниково-співвідносного типу, прислівно-кореляційний синтаксичний зв'язок, займенниково-співвідносне складнопідрядне речення симетричної структури.

У мовознавчій літературі поширені різні підходи до розуміння явищ синкретизму. Попри неусталеність термінологійного апарату й різнотлумачення, зазвичай синкретизм потрактовують як «формальне нерозрізнення, злиття в одній формі різнорідних мовних елементів», що «пов'язаний, з одного боку, з нейтралізацією, з іншого – з процесами

взаємоперехідності одиниць мови» [Kocherhan : 584]¹, виокремлюючи, зокрема, у структурі синтаксичних одиниць внутрішньоюрусний синкретизм і між'ярусний синкретизм, а в межах тієї самої одиниці – внутрішній синкретизм.

Синтаксичний синкретизм здебільшого пов'язують з перехідністю [Kocherhan : 584–585], з чим важко однозначно погодитися, оскільки у разі нашарування на основну семантику додаткового значення / додаткових значень відбувається послаблення, нейтралізація домінанти. Тому вважаємо, що синтаксичний синкретизм спричинений як перехідністю, так і нейтралізацією.

Незважаючи на те, що асинкретичні складнопідрядні речення загалом і синкретичні зосібна потрапляли в коло зацікавлень дослідників синтаксису [див. праці Zaryts'ka; Kobchenko; Oharenko; Ozhohan 2006; Ozhohan 2011; Faryna; Khrystianinova; Shytyk та ін.], на сьогодні в українській лінгвістиці відсутні наукові розвідки, присвячені аналізу синкретичних семантико-синтаксичних відношень у структурі симетричних займенниково-співвідносних речень, не цілком актуалізовано кваліфікацію їхніх синкретичних різновидів, не з'ясовано умови формування синкретизму.

Об'єктом пропонованої статті є займенниково-співвідносні складнопідрядні речення симетричної структури.

Мета цієї статті – встановити основні типи синкретичних займенниково-співвідносних утворень симетричної структури.

Підґрунтям для дослідження синкретичних семантико-синтаксичних відношень у структурі розгляданих конструкцій виступає метод комплексного аналізу синтаксичних одиниць.

Визначальною рисою складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу є прислівно-кореляційний різновид синтаксичного зв'язку, за якого залежна предикативна частина за допомогою корелятивів (сполучників/сполучних слів) поєднана з прономінативними компонентами головної, витворюючи своєрідні корелятивні пари. В останніх дослідженнях обґрунтовано подвійну граматичну природу цього синтаксичного зв'язку [Kobchenko]. У лінгвістичних студіях виокремлюють два класи займенниково-співвідносних конструкцій – конструкції симетричної структури та конструкції несиметричної структури [див. Vukhovanets : 336–337; Ozhohan 2006 : 35–76; Khrystianinova : 257]. Специфіка складнопідрядних речень симетричної структури полягає в тому, що залежна предикативна частина цілком корелює зі змістом співвідносного дейктичного слова головної; утворення ж асиметричної структури позбавлені такої кореляції. З-поміж реченнєвих побудов симетричної

¹ Інколи вчені зазначають причини, які, на їхню думку, є підґрунтям для постання синкретизму й синкретичних одиниць, акцентуючи увагу на основній – перехідності [Balli : 81; Babaytseva : 234].

структури розрізняємо займенниково-співвідносні конструкції субстанційного, предикатного, атрибутивного та адвербіального типів. Складнопідрядні займенниково-співвідносні речення несиметричної структури репрезентовані двома типами: 1) конструкції, утворені за моделлю співвідносний корелят із предикатним, атрибутивним, адвербіальним значенням й асемантичні сполучники **що, щоб, аж, що аж, хоч** чи порівняльні сполучники **як, мов, немов, наче, неначе, ніби** і под.; 2) конструкції, утворені за моделлю нівельований у семантичному плані займенниковий корелят **те** й сполучники **що, щоб, аби, як** чи сполучні слова (займенниковий іменник **що** (у різних відмінкових формах), займенникові прикметники **який, чий, котрий**, займенникові прислівники **де, куди, звідки, коли, відколи, доки, поки, допоки** тощо).

У граматичному ладі сучасної української мови з-поміж складнопідрядних речень займенниково-співвідносного предикатного типу симетричної структури досить поширеними є конструкції з асинкретичними семантико-синтаксичними відношеннями (*Подарунки були такі, що порушився робочий ритм господарства: всі позбігалися дивитись* (Юрій Яновський); *Місто здавалося Єльці чимось єдиним, нерозгаданим, живим, таким, що має душу...* (Олесь Гончар)), проте регулярними є й реченнєві утворення, у яких предикативність супроводжується додатковими семантичними адвербіальними (найчастіше компаративними (порівняльними)) чи посесивними (належності) нашаруваннями. Тоді з'являються конструкції з контамінувальними предикатно-компаративними або предикатно-посесивними характеристиками, напр.: *В його очах стояв він таким, яким був перед війною* (Іван Сенченко); *Які діла, така й нагорода* (Леся Українка); *Які самі, такі й сани* (Нар. тв.); *Чис весілля, того й музика* (Нар. тв.) і под. Вторинне значення порівняння здебільшого спричинене зіставними відношеннями між самими предикативними частинами, ніж корелятивними парами. У деяких із них досить прозоро виявлена ще й взаємна зумовленість, особливо виразно – у прислів'ях і приказках, напр.: *Які мама й татко, таке і дитячко* (Нар. тв.); *Яке дерево, такі його квіти, які батьки, такі й діти* (Нар. тв.); *Який пастух, така й череда* (Нар. тв.) й ін.

Синкретичним складнопідрядним реченням нерозчленованої структури з прислівним прислівно-кореляційним типом синтаксичного зв'язку з адвербіальною темпоральною предикативною частиною притаманне те, що в них на основне часове значення нашаровані додаткові, вторинні. Унаслідок чого функціують конструкції: а) темпорально-каузальні: *Не можете ви цього знати, бо змінилося все відтоді, як я вперше довірив себе морській воді* (Юрій Яновський); *Колись, як мужа її Ігоря вбили в землі Деревлянській, довго вона не могла спати ночами, все ждала, що він прийде* (Семен Скляренко);

Засідання не може бути продовжено доти, поки члени сейму арештовані (Павло Наніїв); б) темпорально-консекутивні: *Ханка поти подавала гусарам вино та пиво, поки на смерть закохалася в Казанцева* (Іван Нечуй-Левицький); в) темпорально-кондиційні: *Аж тоді на світло світлом відповість оця затока, як висока блискавиця стане ще й глибока* (Леся Українка); *Я можу вам позичити грошей; коли зможете вернути, тоді й вернете* (Володимир Винниченко); *А колись, як злетяться мої сини, піду з ними в село – всю вулицю загороджу – хай любуються, яких соколів старий Коваль викохав* (Михайло Стельмах); *Тільки, мабуть, коханню властива така щедрість, всепрощення, і тільки воно здатне повертати тобі інтерес і смак до життя, повертати їх навіть тоді, коли дійдеш межі, коли попереду вже, здається, морок і порожнеча* (Олесь Гончар) ¹.

Наявність синкретичних семантико-синтаксичних відношень, як зазначають дослідники, пов'язана зі специфікою корелятивних пар ². Додаткова каузальна семантика здебільшого властива складнопідрядним реченням з корелятивними парами *відтоді ... як*, тому що дія в головній частині зазначених конструкцій є відправною точкою відліку, а отже, і причиною, поштовхом для дії в залежній, напр.: *Відтоді, як вперше задивився в те вікно, за ґратами з потрісканою фарбою, відтоді, як почав вишукувати схожі, усі інші почали малити й вигасати* (Галина Вдовиченко); *Але відтоді, як визрів відважний задум, почав ретельно чистити свою зброю* (Євгенія Кононенко). Синкретичні темпорально-каузальні значеннєві відношення спостерігаємо й у реченнєвих конструкціях з корелятивною парою *іноді ... як*: *Іноді, як щось було їй не до смаку, хмурила брівки...* (Володимир Кільченський).

Корелятивні пари *доти ... доки*, *поти ... поки*, *доти ... поки* щонайменшою мірою здатні брати участь у формуванні синкретичних семантико-синтаксичних відношень, однак і з-поміж конструкцій з такими прономінативними компонентами можна спостерігати певні відтінки в значенні, напр.: *За дорогою в садку ловила вишня молочним цвітом перелітаючи бджоли й не пускала їх доти, доки вони з тих цвітів солодкий ніт не позлизували* (Леся Мартович). В аналізованому реченнєвому утворенні, крім основного темпоральної семантики, фіксуємо додаткове значення причини.

Найбільш різноманітні в плані поєднання семантики елементарні структури, у яких функціують корелятивні пари *тоді ... коли*, *тоді ... як*,

¹ Якщо порівняти такі утворення із складнопідрядними детермінантними темпоральними реченнями розчленованої структури, то в останніх так само фіксуємо синкретичні семантико-синтаксичні відношення. Основне значення темпоральності може ускладнюватись додатковими адвербіальними – кондиційними, фінальними, каузальними тощо: *Тануть, в'януть сніги, Як крізь хмари летючі Гляне сонце блискуче...* (Олександр Олесь); *І тільки ти в кімнату підеш з ганку, Погасне тихо й журно свято скрізь...* (Олександр Олесь); *...а що сонце вже зайшло, від води починала відходити тепла пара* (Валерій Шевчук) і под.

² Oharenko : 92.

іноді ... як, колись ... як. Оскільки будь-яка дія протікає в часі, починається чи закінчується за певних умов, то закономірним є умовний відтінок майже в усіх конструкціях із зазначеними корелятами, напр.: *Мале тоді смішне, Коли воно мізерне, Коли себе поставить над усе* (Василь Симоненко); *Коли мене снігами замете, тоді вже часу матиму доволі* (Ліна Костенко); *Й тоді, як умру я, Й тоді, як істлію, – Красою затчу я Зоставлену мрію* (Павло Тичина); *Сестри рідні тоді, як усі вийдуть заміж* (Нар. тв.); *Закінчивши роботу, Лукерка, не говорячи ні слова, повела Тимка в свою комірчину, де вона іноді, як було багато роботи, залишалася спати...* (Григорій Тютюнник); *Колись, як виростеш, мусиш її [мову] пригадати* (Роман Іваничук) та ін. Раїса Христіанінова безпідставно стверджує, що темпорально-умовні відношення притаманні лише складнопідрядним реченням із корелятивною парою *тоді ... коли* [Khrystianinova : 298]¹. Цю тезу спростовують вищенаведені приклади, де поряд з утвореннями з корелятивною парою *тоді ... коли* досить активно функціонують конструкції, у яких у головній предикативній частині наявні реляти – вказівні займенникові компоненти *тоді, іноді, колись*, а підрядна поєднана з ними за допомогою сполучного засобу *як*. Очевидно, не варто кваліфікувати конструкції моделі *тоді ... коли* як перехідні між катафоричними симетричної та асиметричної структури, у яких «підрядний компонент приєднаний сполучним засобом *коли*, який уможлиблює потрактування і як сполучного слова із часовою семантикою, і як умовного сполучника» [Khrystianinova : 298]. Вважаємо, що подібні утворення все-таки належать до складнопідрядних речень симетричної структури, оскільки тут маємо поєднання співвідносного компонента *тоді* з часовим значенням й семантично однорідного з ними сполучного слова *коли*, які, власне, й формують основну темпоральну семантику, додаткове ж кондиційне значення зумовлене приреченнєвим типом синтаксичного зв'язку.

Інколи умовна, причинова, наслідкова семантики настільки тісно переплетені з темпоральною, що буває надзвичайно важко однозначно визначити, яка з них є домінантою, пор.: *Коли Дарка полола квітки, тоді було нудно* (Леся Українка); *Тоді дівка пишна, як заміж вийшла* (Нар. тв.); *...Та скажи мені, друже, нащо все в житті приходить тільки тоді, коли ми перестаємо вже бажати цього?..* (Юрій Яновський); *Вони полягали спати на голих ослонах лише тоді, як догоріла боровиця* (Іван Білик) тощо.

Досить часто часове значення супроводжує додаткова атрибутивна семантика, переважно в конструкціях з аналітичними компонентами на взірєць з *(від, од, до) того часу ... коли (як)*, з *(від, од, до) тих пір ... коли (як)*, у *(на)*

¹ На подібне твердження натрапляємо в Людмили Шитик. Вона зазначає, що «займенниково-співвідносні темпорально-умовні складнопідрядні речення побудовані за моделлю *тоді ... коли*» [Shytyk : 164].

той час ... коли (як) і под., напр.: *Птаха майже забула, що таке ніч, тому що з того часу, як потрапила в Яворот, з нею не бачилася* (Дара Корній); *А великий візир образив мою безмежну любов до тебе своєю холодною мовчанкою в той час, як увесь Стамбул, весь край тріумфував* (Роман Іваничук); *Але принесла вона Остапа саме в той час, коли вже не треба було георгіївських кавалерів і коли зривали погони з офіцерського плеча* (Микола Хвильовий); *...на той час, як ви зберетеся з дітьми в гори, у вас за спиною будуть уже кілометри прогулянок у парках, вулицями, біля проїжджих частин та інших місць із підвищеною небезпекою* (Ірена Карпа); *Зараз вас розведуть по хатах, де ви зможете перегрітися і пожити до того часу, коли остаточно виберете собі пристановище...* (Володимир Малик). Щодо кваліфікації таких одиниць у мовознавстві поширеною є думка про належність їх до субстантивно-атрибутивних, оскільки підрядна частина нібито пояснює, характеризує відповідний іменник [Kulyk : 210; Khrystianinova : 296–297]. Як нам видається, складнопідрядні речення з аналітичними компонентами, що структуровані часовими субстантивами, варто розглядати як синкретичні темпорально-атрибутивні конструкції, адже, по-перше, залежна предикативна частина водночас взаємодіє на формально-граматичному рівні як із сполукою субстантива із займенниковим словом (прислівний тип синтаксичного зв'язку), – формує атрибутивні семантико-синтаксичні відношення, – так із головною частиною (детермінантний тип синтаксичного зв'язку), – формує темпоральні відношення, – (так, наприклад, у реченні *Вже люди, певне, від тієї пори Тут не живуть, як з раєм попрощалися* (Леся Українка) підрядна пояснює в головній частині сполучення *від тієї пори* й до того ж зумовлена головною *Вже люди, певне, від тієї пори Тут не живуть*); по-друге, аналітичний сполучний засіб зв'язку (на формально-граматичному рівні) функційно збігається з прономінативними темпоральними прислівниками – з (*від, од*) *того часу ... як, з (до) тих пір ... як = відтоді як; у той час як = тоді як*, пор.: *Од того часу, як я вийшла з батьківської хати, ти перший покохав мене щиро і пошанував мене, і пожалував мене* (Антін Крушельницький) — *Відтоді, як я вийшла з батьківської хати, ти перший покохав мене щиро і пошанував мене, і пожалував мене; З тих пір, як Орестів батько залишив викладання у технікумі і влаштувався на фірму, що торгувала будматеріалами, вдома він майже не бував* (Сергій Пантюк) — *Відтоді, як Орестів батько залишив викладання у технікумі і влаштувався на фірму, що торгувала будматеріалами, вдома він майже не бував* тощо. На підтвердження цього можна також навести приклади інших синтаксичних одиниць – складносурядних речень і тексту, де аналітичні елементи, виконуючи функцію своєрідних “скріп”, поєднують рівноправні предикативні частини (разом із сурядними сполучниками) чи речення в тексті, напр.: *Розгнівався Бог на тую*

пташку нерозумну, та й з того часу кричить вона отак над своїми дітьми, крила заламує та дрижить од страху (Надія Гоменюк); **Поки** мати шукала [наречену], він собі сам знайшов. Був у Вишеньках на ярмарку й з того часу став учацати щовечора (Марко Вовчок); Князь Заславський перечув через приятелів, як глузував з його Вишневецький на ігрищах. **Од того часу** вони зненавиділи один одного і стали заклятими ворогами (Іван Нечуй-Левицький).

У сучасній українській мові функціують як синкретичні й складні конструкції симетричної структури кондиційного типу – основне значення умови в таких реченнях супроводжує додаткова темпоральна семантика, напр.: *Йоньку охопило те ожвавлення і доброта, яка запановувала ним завжди, коли добре вдавалося діло, і він гомонів собі та гомонів, попихкуючи люлькою* (Григорій Тютюнник). Раїса Христіанінова та Людмила Шитик зазначають, що умовно-часові семантико-синтаксичні відношення властиві передовсім складнопідрядним займенниково-співвідносним реченням несиметричної структури із корелятом **тоді** в головній предикативній частині та сполучником **якщо** в підрядній, напр.: *Заняття у спортшколі можна відновити лише тоді, якщо зробити капітальний ремонт приміщення* [Khrystianinova : 300 ; Shytyk : 165]. Таке твердження видається помилковим і невмотивованим: репрезентантом умовно-часового значення, як зазначають дослідники, є і речення з корелятами **тоді ... якби** (*Якби мені знову колишня сила, Якби мені гуки міцні, тоді б мене туга оця не гнітила* (Леся Українка); *Але посправжньому пережити біди можна було би лише тоді, якби ми казали одне одному про те, що нас мучило* (Євгенія Кононенко)) [Kulyk : 233]. Синкретичні кондиційно-темпоральні відношення фіксуємо й у конструкціях з іншими корелятивними парами **тоді ... коли, тоді ... як, завжди ... коли** (пор. вищенаведений приклад): *Коли б вже швидше розкопали, Тоді б у Рай нас повпускали* (Тарас Шевченко); *Коли б же я був соловейком, до тебе тоді б прилітав...* (Леся Українка); *...писемність виникає тоді, коли саме лише усне мовлення стає неспроможним задовольнити зрслі й ускладнені потреби в спілкуванні, коли з'являється необхідність передавати мову на великі віддалі й фіксувати її в часі* (Григорій Півторак); *Пан сказав, що пустить Нимидору тільки тоді, як з Вербівки яка-небудь дівка вийде заміж у Скрипчинці* (Іван Нечуй-Левицький); *Як даси що попоїсти, трохи підкріпитись, тоді піду я з тобою в чисте поле битись* (Степан Руданський); *Мати підходить до доктора Рудольфа, сідає поруч, бере його руки в свої, гладить їх, голубить, щось говорить, щось старе, потішаюче, вічне, материнське, яке говоритиме мати й тоді, як лишиться на замерзлій зморщеній планеті хоч один син і одна мати* (Володимир Винниченко) й под.

Очевидно, синкретичні кондиційно-локативні семантико-синтаксичні відношення маємо й в утвореннях на зразок *Де чарка, там і сварка* (Нар. тв.), у

яких основне значення умовності й додаткове місце репрезентоване корелятивною парою *там ... де*, що у поєднанні з лексичними компонентами й за інверсійного порядку предикативних частин реалізують синкретичну семантику.

3-поміж складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу симетричної структури поширені конструкції, у яких у головній предикативній частині функцію корелятивів виконують прономіналізовані ад'єктиви *перший, єдиний, останній* чи прономіналізований числівник *один*, що «набувають особового, предметного та подієвого значень» [Shytyk : 163], напр.: **Єдине, що вимагалося від однокласників, – визнати його повну владу й час од часу засвідчувати свою покору** (Володимир Дрозд); **Єдине, що розвіювало мій настрій у цій ситуації, – Максимова щирість, його усмішка, коли він приходив до мене, його бажання бути зі мною** (Юрій Покальчук); **Він єдиний, хто сумнівається в дієвості подібних гасел** (Андрій Кокотюха); **А мова і літери – єдине, що у цьому світі можна любити, єдине, що позбавляє страху** (Ірена Карпа, Макс Кідрук); **А коли часи, яких всі так чекали, нарешті настали, то ті, що чекали найбільше, були першими, хто їх не пережив** (Таня Малярчук); **Першими, хто зустрів їх на узбіччі дороги біля трактиру, були двоє молодих людей** (Олег Авраменко); **...я останній, хто бачив місце перебування в соловецькому концтаборі Курбаса, Зерова, Підмогильного, Куліша, Ірчана..** (Роман Іваничук). У структурі таких складнопідрядних речень можуть бути реалізовані синкретичні субстанційно-атрибутивні семантико-синтаксичні відношення. На формально-граматичному рівні *перший, єдиний, останній, один* виступають підметом або другорядним членом речення додатком¹, напр.: **Вона підвела голову, і перший, хто в очі впав їй, був саме він, син** (Андрій Головка); **Єдиний, хто згадував, мабуть, про мене, зі злістю, – це мій законний чоловік** (Ганна Ручай); **Єдине, що ми з Вованом винесли із цього інциденту, – це те, що расизм, як і решта негативних явищ усесвітньої історії, зазвичай починається через усілякі дрібниці...** (Сашко Ушкалов); **Зазначу єдине, що Сонце Весні не зрадило навіть в зрадливому сні** (Олександр Олесь); **У плавнях цвіте синім васильковим цвітом залізник. Останнє, з чого бджоли мед беруть** (Олесь Гончар); **Він знав одне – що десь там за лиманом тече ріка велика Борисфен** (Ліна Костенко).

Отже, проведений аналіз підтверджує, що синкретизм притаманний різним типам складнопідрядних прономінативно-співвідносних речень симетричної структури і зумовлений він передовсім значенням опорних дейктичних займенникових корелятивів головної предикативної частини, специфікою

¹ Раїса Христіанінова такі утворення кваліфікує як складнопідрядні із загальною субстанційною семантикою [Khrystianinova : 259].

корелятивних пар, взаємодією на формально-граматичному рівні різних типів синтаксичних зв'язків – прислівно-кореляційного й детермінантного (прислівно-кореляційний зв'язок впливає на формування основної реченнєвої семантики – предикатної, субстанційної (суб'єктної, об'єктної), атрибутивної, адвербіальної, на ґрунті детермінантного зв'язку з'являється додаткове адвербіальне значення) та характером семантико-синтаксичних відношень. До перспектив пропонованого дослідження належить вивчення явищ синкретизму у сфері займенниково-співвідносних речень несиметричної структури.

References

- Babajceva, Vera. *Perehodnye konstrukcii v sintaksise (Transitive Constructions in Syntax)*. Voronezh: Central'no-Chernozemnoe knizhnoe izdatel'stvo, 1967.
- Balli, Charl'. *Obshhaja lingvistika i voprosy francuzskogo jazyka (General Linguistics and issues of the French Language)*. Moskva: Izd-vo inostr. lit., 1955.
- Faryna, Nataliya. “Synkretyzm u skladnopydryadnykh rechennyakh atrybutyvnoyi semantyky (Syncretism in Compound Sentences of Attributive Semantics)”. *Humanitarna osvita u tekhnichnykh vyshchyykh navchal'nykh zakladakh (Humanitarian Education in High Educational Establishments)* 34 (2016): 164–175.
- Khrystianinova, Rayisa. *Skladnopydryadni rechennia v suchasnyy ukrainskyy literaturnyy movi (Complex Sentences in the Contemporary Standard Ukrainian Language)*. Kyiv: Instytut ukrayins'koyi movy; Vydavnychy dim Dmytra Buraho, 2012.
- Kobchenko, Natalya. “Sfery realizatsiyi pryslivno-korelyatsiynoho zv'yazku (Scopes of the to-word-correlative connection's realization)”. *Typolohiya ta funktsiyi movnykh odynyts' (The typology and functions of language units)* 3 (2015): 71–80.
- Kocherhan, Mykhaylo. “Synkretyzm (Syncretism)”. *Ukrayins'ka mova: Entsyklopediya (The Ukrainian Language. Encyclopedia)*. Kyiv: Vyd-vo «Ukr. entsykl.» im. M. P. Bazhana, 2004. 584–585.
- Kulyk, Borys. *Kurs suchasnoyi ukrayins'koyi literaturnoyi movy (The Course of the Contemporary Standard Ukrainian Language)*. Ch. 2. *Syntaksys (Syntax)*. Kyiv: Radyans'ka shkola, 1965.
- Oharenko, Tetyana. “Pozytsiina struktura rechen iz zaimennykovyvy komponentamy (Position structure of sentences with pronoun components)”. Diss. Kirovohr. derzh. u. 2004. Abstract.
- Ozhohan, Vasyl. “Struktura i semantyka skladnopydryadnykh rechen' adverbial'noho typu z pronomynatyvnymy komponentamy mistysya (Structure and Semantics of Compound Sentences of Adverbial Type with Pronominal Components Meaning Place)”. *Magisterium (Magisterium)* 43 (2011): 57–64.
- Ozhohan, Vasyl. *Syntaksys skladnopydryadnoho elementarnoho rechennia (Syntax of complex elementary sentence)*. Kirovohrad: LOV, 2006.

Shytyk, Lyudmyla. *Synkhronna perekhidnist' syntaksychnykh odynyts' v ukrayins'kiy literaturniy movi (Synchronic transitivity of syntactic units in the Ukrainian standard language)*. Cherkasy: Vydavets' Chabanenko Yu. A., 2014.

Vykhovanets', Ivan. *Hramatyka ukrayins'koyi movy. Syntaksys (Grammar of the Ukrainian Language. Syntax)*. Kyyiv: Lybid', 1993.

Zaryts'ka, Viktoriya. “Synkretychni typy pidryadnosti u systemi skladnoho rechennya (*The syncretic types of subordination in the system of complex sentences*)”. Diss. Dnipropetrovs'k. national. u. 2005. Abstract.

Abstract

Vasyl Ozhohan, Andriy Ozhohan

THE SYNCRETISM OF THE SYMMETRIC COMPLEX SENTENCES WITH A PRONOMINAL-CORRELATIVE CLAUSE

Background. There is no special research dealing with the analysis of syncretic semantic-syntactic relations in the structure of symmetric complex sentences with a pronominal-correlative clause in the Ukrainian linguistics. The conditions of the syncretism's appearance are not studied out, and the types of the syncretic complex sentences with a pronominal-correlative clause are not described.

Purpose. The purpose of the analysis is to find out the main types of symmetric complex sentences with a pronominal-correlative clause expressing the syncretic semantic-syntactic relations.

Methods. The main methods of this research are complete sentence analysis on the formal-syntactic and semantic-syntactic levels, constituent analysis, analysis by the terms of dependence.

Results. The principal causes of the syncretism in the scope of the symmetric complex sentence with a pronominal-correlative clause are as follows: 1) the semantics of the superordinate deictic pronominal words in the main clause; 2) the particularity of the correlative couples; 3) the interaction of the different types of syntactic connections, namely co-word-correlative syntactic connection and determinant syntactic connection. The co-word-correlative syntactic connection causes the main sentence semantics, such as predicative, substantive (subject or object), attributive and adverbial. The determinant syntactic connection causes the additional adverbial meanings.

Discussion. The perspective of our study is to research the phenomenon of syncretism in the scope of the asymmetric complex sentence with a pronominal-correlative clause.

Keywords: syncretism, complex sentence with a subordinate clause, complex sentence with a pronominal-correlative clause, symmetric complex sentence with a pronominal-correlative clause, co-word-correlative syntactic connection.